

VASÁRNAP

KÉPES CSALÁDI HETI UJSÁG.

SZERKESZTŐSÉG

hova

a lapba szánt kéziratok
reklamációk és
előfizetési pénzek
küldendőik

Székelyudvarhely,

Bethlen-u. 5.

ev. ref. papi lakás.

FŐSZERKESZTŐ:
NAGY KÁROLY, ref. theol. tanár.
FELELŐS SZERKESZTŐ:
VAJDA FERENCZ,
székelyudvarhelyi ref. pap.

KIADJA:
Az Erdélyi Ref. Egyházkerület
»Egyházi Értekezlete«

Megjelenik:
minden vasárnap egy iven.
ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egy évre . 4 kor. Negyedévre 1 kor.
Fél évre . 2 kor. Egy szám ára 10 fill

Küzdelem az alkohol ellen.

Midőn a *küzdelem* szót leírom, igazi küzdelemre gondolok; tehát a *cselekedetbeli* és nem a *szóbeli* küzdelemre. Az eddigi u. n. küzdelem eredménytelenségének oka, hogy nem vala igazi küzdelem. Csak szó, csak pusztá szó, mely elhal nyomtalanul, mint a pusztába lehelt sóhaj.

Mindazokban az országokban, a melyekben a küzdelem eredményt mutat, a küzdők nem dikceziókban, hanem igazi küzdelemben harcoltak nemzetüknek e nagy ellensége ellen.

A küzdelem alapigazsága, mely a külföldi eredményes küzdelmekből jegezedett ki, ime ez: *Az alkohol mögött az alkohol tőke áll, mely ellen éppugy kell küzdeni, mint más kizsákmányolásra törő tőke ellen, azaz szervezkedéssel.*

Történeti igazság, melyet a tapasztalás ma-nap is igazol, hogy az egyes ember állandó nagy erőfeszítésre magára hagyatva képtelen; vagy csak kivételesen képes. Társulva azonban nagy dolgokat viszen véghez. A szervezett, egy célra tömörített sokaságnak ereje áthatja a kötelékébe tartozó egyest, emeli önbizalmát, megsokszorosítja erejét, állhatotossá teszi akaratát. A szervezett erők elemi erejü hatalmának, ellentállást nem tűrő érvényesülésének ez a lélektani magyarázata.

Ugy látszik, mi is rátérünk a sok haszontalan beszéd után az igazi küzdelemre. Előkészítője a küzdelemnek a X. nemzetközi alkohol-ellenes kongresszus, mely f. é. szeptember hóra Budapestre van összehíva. E kongresszus tételeinek előadóiul a mozgalom legkiválóbb apostolai fognak szerepelni a föld kerekességéről, köztük *Lombroso* Pál Turinból.

Az előkészületekről olvasva, önkéntelenül is felmerül a kérdés, minő magatartást tanusítson a magyar köznép szellemi és erkölcsi vezetését a kezében tartó papság és tanítóóság a mozgalommal szemben?

A ki az alkoholnak népünk körében észlelhető megdöbbentő pusztításait látja, az érzi, tudja, hogy a köznép szellemi vezetői nem lehetnek közömbösek e népvészedelem s e népvészedelem elhárítására irányuló mozgalom iránt. Érzi, tudja, hogy neki is részt kell venni a népmentés e nagy munkájában. Az apostolok közé kell sorakoznia, hogy környezetében sikerrel hirdethesse a józan élet ígét.

Hogy így apostolkodhassék, mindennek előtt és fölött *jó példát kell mutatnia*. Tisztában kell lennie papnak, tanítónak azzal, hogy a »mértékletesség« nem vezet czétra; mert a legtöbb embernek nincs annyi lelki ereje, hogy az első pohár után ki ne üritse a másodikat, harmadikat s Isten tudja hányadikat. Az alkohol tőke törzsökös munkásai, a korcsmárosok, jól ismerik az ember e gyarlóságát; ezért ők mindannyian a »mérsékelt« ivásnak szó szólói.

A nép igaz barátai meggyőződtek róla, hogy a mérsékletes ivásból »mértékkel« ivás lesz és szakítottak a »mértékletességi egyesületek«-kel, melyek korhely tagjaikkal (a kik mértékkel ittanak, de nagyokat és gyakran) csak nevtségessé tették a védelem ügyét. És a nép e barátai áttértek az *absztinenciára*. (Absztinencia: teljes tartózkodás szeszes italoktól). A mértékletességi egyesületek sorra buknek, feledésbe merülnek, ellenben az absztinens egyesületek elterjednek, virágoznak s előre nem is sejtett diadalokat aratnak.

Ha tehát pap, tanító ebben a nemes mozga-

lomban részt akar venni, azon kell kezdenie a dolgot, hogy maga absztinensé legyen.

Kétségtelen, hogy a teljesen tartózkodók táborába sorakozás reánk, a kik megszoktuk, hogy azt, hogy életünk minden jelentősebb mozzanata, szeszes ital (sőr, bor, pálinka) élvezetével legyen kapcsolatos, különösen kezdetben terhes dolog s tőlünk nem csekély áldozat. Ám azért meghozhatjuk, mert bő jutalomban részesülünk érte. Első sorban erkölcsi, anyagi erőnk gyarapodásában, főképen azonban ama nagy szívbéli megnyugvásban, mely a nép javára hozott ezen áldozatunkat követni fogja. A ki teheti, a ki a gondjaira bizott nép jobblétéért társadalmi tevékenységre kész, hozza meg azt az áldozatot, *lépjen be az absztinensék táborába!* A mit az élet gondjainak terhe alatt erősebben görnyedő egyszerű munkás emberek meg tudnak cselekedni, megteheti a pap is, tanító is.

Ne higgye s ne mondja senki, hogy az ő absztinenciája keveset ér; hogy a csöpp a tengerben nem változtatja meg annak alkatát. A társadalmi mozgalmakat mindig egyesek kezdik és szolgálnak jegecedési pontokul. S a kis golyóból lavina lesz, a minek mi sem bír ellentállani. Az alkoholelles mozgalom története is azt bizonyítja.

Az angol-ir absztinens mozgalmat *Matheros* barát kezdeményezi. S az ő apostoli buzgalma *másfél millió* embert egyesít a kibontott zászló alatt. Az absztinensék szervezett ereje nyomást gyakorol magára a törvény hozásra is. Es törvénynyé lesz, hogy a hol a község nem akarja, ott nincs korcsma a községben.

Másutt is ugyanez a menete az absztinens mozgalom fejlődésének. Ma már Angliában 5 millióra megy az absztinensék száma, Svédországban 300, Norvégiában 200 ezerre, *Finnországban* csaknem az egész lakosság tartózkodó. Az utóbbi említett országban minden község kidobta a korcsmát. Mily messzire vagyunk mi, fajrokonok ettől a kis néptől!

Nagyszerű eredményeket mutat fel a mozgalom Amerikában, sőt ujabban Németországban és Hollandiában is.

A mi más nemzeteknek sikerül, nekünk is sikerülni fog. Csak akarnunk kell. Ha nem sikerülne, az a mellett tenne bizonyosságot, hogy mi magyarok a többi nemzeteknél gyöngébbek, ellentállásra képtelenebbek, tehát pusztulásra szánt faj vagyunk.

E becses lapok olvasói előtt fölösleges bizonyítgatni, az alkoholnak népünkre gyakorolt végzetes hatását; hiszen napról-napra szemtanui a rombolásoknak, melyeket az alkohol a faj korcsosodása, az erkölcsi és anyagi nyomor által terjeszt. Legyen elég tehát csak emlékeztetőül felhozni azt, hogy:

Mind az a nyomor és szenvedés, a mit a túlnépesedés, a munka gyümölcsének igazságtalan megosztása, a bér csekély volta, a munkahiány, az emberi kapzsiság, gonoszság, irigység, igazságtalanság okoznak, nem nagyobb annál, a minek forrása egymaga az ivás.

A nyomor egyetlen más fajtájának sincsenek olyan végzetes következményei, mint az ivás szenvedélyének; mert e szenvedély korcsosítja a

TÁRCZA.

Rispa

(szomorú történet Dávid király idejéből)

II. Sám. XXI. 10.

Gibeá rónáján megzendült az árpa;
S vön sárguló köntöst a buza kalász,
Áldással biztat im! az áldó barázda:
Mégis oly szomorú ez az aratás.

Gibeá rónáját hegyek koszorúzzák
— Hervadt, összeaszott most e koszoru —
Csak egy domb mutatja gyászfekete sátrát;
Es benne tanyát vert az anyai bú.

A róna meg hallgat, hallgatása átok,
Mit alig hogy visz a napnyugati szél.
Rispanak a gyásza, — amint ott felzokog.
Visszhangként csak. Oh de sokat beszél!

Gibeonnak népe lát napot nap után
Feljöni s letűnni a hegyek megett:
Rispanak a gyásza az aratás multán
Nemhogy apadna, de megöregedett.

Hangot vált a sohaj az asszonyi ajkon,
Viharrá növekszik a susogó szél . . .
Es a gyászsátorban a fekete dombon
Vért, lelket fagyasztó látás, ami kél.

* * *

»Óh én boldogságom, Saulnak két fia,
Izraelnek gyöngye! Igy kell siratnia
Elveszett reményét az édes anyának?
. . . Olyan az én lelkem, mikor vihar támad
Libanon erdein és tépi a fákat . . .
Fekete felleggel gyászolja romlásuk . . .
. . . És a zúgó zápor a köny hullatásuk . . .
. . . Égnek csattanása vigasz e bánatra . . .
Mintha vigasztalást bár mi is adhatna?!
Óh én édes fiam! Armoni Mfíboseth
Oh szoljatok! Némán hívjátok az eget
Tanúságot tenni, rémes tanúságot:
Ártatlan vérhullás lőn a ti romlásatok«.

* * *

»Ártatlan vérhullás, az a mi romlásunk.
Az átoknak utján vért pusztulást látunk.
Vér és benne élet — száradt rá a kézre,
Atyánknak, a király megszentelt kezére . . .
. . . Gibeon elhullott. Csak a sorát járta.
Mint földet az eke, barázdába vágta
A király serege . . .
. . . Az elhullott sok vér kiáltott bosszuért.

fajt s ez által a jövődőt is szinte helyre hozhatatlan veszteségekkel sújtja.

Ilyen veszélyek ellen erkölcsi fegyverekkel küzdeni nemes dolog. A nyugati nemzetek papjai és tanítói derekasan kiveszik a részüket a küzdelemből. Papi, tanítói absztinens egyesületeket alkotnak s ezen egyesületekben megállapítják a népre való hatás módjait. Ilyen egyesület létesítésére nálunk is megindult a mozgalom. E sorok írója a mozgalom támogatására hívja fel a papokat és tanítókat. A tanítók absztinens egyesülete alakulóban van. Alulírott vezeti a mozgalmat. Kérve kérem e lapok tanító olvasóit: csatlakozzanak! A kik az egyesületbe lépni szándékoznak (anyagi áldozatról nincs szó), tudassák velem, hacsak levelező lapon is. Rövid idő alatt megalakulunk s az őszi kongresszuson már mint számottevő szervezet veszünk részt.

A papokat arra kérem, vegyék a kezükbe ezt az ügyet és vagy szervezkedjenek *önállóan*, vagy csatlakozzanak a tanítók mozgalmához.

Székelyudvarhely, 1905. pünköszt napján.

Ember János,
kir. tanfelügyelő.

— Gibeonak népe mindig hiv vala? —
Érette megfizet újra omló vérrel
»Apáért a fia«.

* * *
Felzug a viharnak vészes harsonája
— S mintha benne volna gerlekaczagás —
Az áttetsző árnyak
Komor utat járnak.
A halálnak köde terül szét a tájra!
Rémes látomás!

* * *
»Jöjjetek elibém, hadd lássalak újra;
Simitsam hajatok, fonjam koszoruba
Készítselek megint áldozni az Urhoz!«

* * *
»A kiontot élet újra vért szomjuhoz.
Bezárta keményen felhők csatornáit
Az Ur a nép előtt. Áldást mért is áhit?
Az ki meggyalázott az Ur előtt nagyon. —
Hiába! ajka panaszra ne nyiljon!

Gibeonak népe
Gyalázatnak fészke . . .
. . . Az Urnak haragját siet enyhíteni.
Es a nagy áldozat Saul házanépe;
Rispanak két fia: én s bátyám Armoni.

— — — — —
Dávid parancsolta, királynak parancsa:
Némuljon el anyám ajakad jaj szava«.

* * *

Isten országa.

III. Az Isten országába bejuthatás feltételei és akadályai.

5. Felolvasta Péchy Árpád lelkész, a brassói egyház vallásos estélyén.

Keresztyén Testvéreim! Tudjuk az élet tapasztalataiból, hogy a szervetlen világ és az élő világ között gát emelkedik, melyet a holt anyag át nem törhet. A holt anyag, mondjuk a föld, csak úgy lehet élővé, ha p. o. egy növény lenyul érette a holt világba és magához emeli. Épen így zárt ajtó van a természeti és a szellemi világ között. A növény nem lehet állattá, hacsak egy állat a táplálkozás által magához nem öleli. A természeti emberből nem lehet szellemi ember, hacsak Istennek lelke őt magához nem emeli.

A természeti ember világát olyan gát választja el a szellemi világtól, hogy azt áttörni eddig senki embernek nem sikerült. Nincs értelmi erő, erkölcsi törekvés, miveltségben való előhaladás, mely csak egyetlen emberi lényt képes volna felruházni a szellemi lét tulajdonságaival: csak, ha Istennek lelke az ő titokzatos erejével megérinti az emberek holt lelkeit és áttemeli a természeti és szellemi világ között levő ürön és felruházza a maga dicső tulajdonaival s kifejti bennök azokat az új és titkos tehetségeket, akkor jön el az ujjászületés órája, a midőn a megváltottak Isten országát meglátják. Ezért mondja Ján. ev. III. r. 5—7. v-ben. »Ha valaki víztől és Szentlélektől nem születik, nem mehet bé az Isten országába. A mi született test-

Maghasad a felleg fekete kárpitja,
Az Ur tüzet bocsát; az ember had lássa,
Lássa Gibeon is, Nézze meg Rispa is,
Hogy mit akar az Ur,
Mit hoz villámibul?
Az áldó esőnek üdítő csöppjeit.

Gibeonnak népe áldást veszen ebből,
Hálaadás tölti el a sziveket,
És az örömhire kilépve a völgyből
Ajakról-ajakra — Dávidhoz vezet.

* * *
A király szól: Hála legyen most az Urnak,
Gibeonon imhogy megszűnt a csapás!
Parancsom, hogy tüzek fennen lágoljanak,
Áldozatként már most minden hegytetőn.
A kikért a romlás, a szárazság így lőn
Leljük nyugtokat
Oit a domb alatt«.

* * *
Király parancsa szent, ezrek gondja rajta.
— Áldozatot mutat a papi sereg.
Szolgáknak a hada, a közös sirt ásta.
De azért Rispa csak mindig kesereg.
Keservének nincsen hangja,
Nem érti más, csak nő anya.

Osváth Lajos.

től, test az; a mi született lélektől, lélek az. Ne csudáljad azért, ha mondom néked: hogy szükség neked ujonnan születned.»

Keresztyén Testvéreim! Az ember ujjászületését sokan még ma is érthetetlen fogalomnak tartják. Sok ezer becsületes és komoly ember nem tudja megérteni, hogy egy erényes ember, miért ne lehetne mind jobba, mignem végre a maga erejéből bejuthat az Isten országába? De, e rejtély, ha helyesen vizsgálódunk, egy pillanat alatt megvilágosodik előttünk, mert rájövünk arra, hogy e kívánság ép olyan képtelenség, mint azt a kérdést vetni fel, hogy a kő miért nem lesz élőbbé és élőbbé, mignem növény válik belőle? Megmondotta Jézus, hogy: Isten országát hus és vér nem örökölhetik.

Isten országának polgárai tehát, keresztyén testvéreim, csak akkor lehetünk, ha a Krisztus folytonosan él közöttünk. A Krisztussal pedig ilyen belső közösségbe csak úgy juthatunk, ha az Urnak Szentleke alászáll mi reánk. A Szentlélek érintésére azután az ember a bűnösség álmából felébred és új életet kezd. Azért a Szentlélek első hatása a szívben: a megtérés, azután a megtéréshez járul az ujjászületés; második feltétele: az élő hit. A megtérés által meghal az ó-ember, a hit által életre kel az új ember.

Jézus is a »tékozló fiu«-ról — Luk. 15 r. 11—32 v. — szóló példázatában azt tanítja: ha Isten országának tagjai akarunk lenni, meg kell térjünk és e megtérés lehetséges is, mert Isten tökéletes atyai szeretetében benne van az ő isteni tökéletessége.

De, hogy megértsük a megtérés fontosságát és Isten atyai szeretetének tökéletes voltát, vizsgáljuk meg részletesen a példázatot, melyet Üdvözítőnk ép e czélból hagyott ránk örökségül!

A tékozló fiu, aki úgy érzi, hogy a szülői ház rendje nyomasztólag hat reá, ettől a képzelt területtől menekülni akarván, idegen tartományokba utazik. A megtévedt ifjút a szülői hajlék vétkes elhagyására két érzés ösztönzi: a külvilág csábítása és a keblében élő önzés. Hogy pedig tervét valósíthassa, kikéri apjától örökségét. Bár e tette a szerető édes apját fájdalmasan érinti, de ő fejülkerekedett önzésében erre ügyetsem vet, csak a nagy világnak kecsegtető szabadságára tekint. Az édes apa, a midőn a világ nagy veszedelmeit fia előtt feltárta, aggodalmaskodó apai esdeklő szava hatását tévesztette; megadta tehát fiának — bár sajnó lélekkel a mit kért.

Keresztyén Testvéreim! Így teszen a mennyei Atya is. A szegény pir a bűnös arczán Isten szemrehányása, lelkiösmerete mardosása, Isten tanácsoló szeretetének egy meleg suára, a remegés, a mely erőt vesz kezén, az Ur kezének érintése. Vajha észre venné ekkor a bűnös, hogy mind e jelekkel Isten vissza akarja őt tartani a kárhozat utjáról, mint a példázatbeli apa saját vesztére törő gyermekét. Es ha a bűnös nem hallgat az Atya intő szavára, elbocsátja őt szive kívánságának téveteg utaira; hogy ha az atyai szeretetnek mélysége észre nem térített, tanítsa

megtérésre az élet keserősége, mint a példázatbeli tékozló fiut.

Keresztyén Testvéreim! A tékozló ifjunak korlátlan szabadság kellett; megkapta és e szabadságában elvesztette mindenét. Egy néhány mámoros óra alatt eltékozolta azt, a mit a becsületes, munkás apa, sőt talán az ősök hosszú évek alatt nagy önmegtágadással gyűjtöttek.

És kiét pusztítá el? A magáét? Hiszen ő olyan nyomorult volt, hogy még tékozolni sem tudott a magáéból, mert neki semmije sem volt. — Mennyi ilyen tékozló van ma is az emberek között! Az egészség, az erő, az élet és ennek minden áldása, a melylyel birunk, mind az Atya ajándéka és mégis e javakkal hányan élnek úgy, hogy a helytelen élet által, e legdrágább kincsekkel saját vesztőkre törnek.

De nézzük csak tovább a tékozló fiu történetét. Miután elpredálja örökségét, ő a vagyonos apának gazdag fia, ott áll szegényen, elhagyottan a nagy világban. Öröksége lett a koldusbot, és szabadsága lett a szomorú elhagyatottság. A tékozló fiu tehát nyomorba jutott, éhezett és nem volt egy könyörülő szív sehol, a ki megszánya a szerencsétlent. Mit volt mit tennie? Az éhség oda kényszerítette, hogy félre téve minden szégyen érzetet, beállott egy gazdag emberhez disznópásztornak.

Minő megalázódás van e fogalomban: egy gazdag fiu, egykor nagy vagyon birtokosa, most disznópásztor! De, keresztyén testvéreim, a sors keze a kire reá nehezedik, azt vasvesszejével megostorozza. A tékozló fiu is önhibája által kiérdemelt sorsába talán bele törődött volna, ha a beállott általános éhség okán, a gazda nagyon is szűkre nem szabja az ő élelmét, úgy, hogy a duslakodáshoz szokott ifju a szűkös élelem mellett ismét csak éhezett.

Bizony, keserű orvosság a szenvedés, de mégis csak orvosság. A szenvedés gyógyította meg a tékozló fiut is. Nyomoruságában gondolkozni kezdett és lelke egész vágyával áhítozott a boldog atyai ház után, a hol még a legutolsó cselédnek is sokkal jobban van dolga, mint itt neki. Az emberi telhetetlenség szomorú végzete az, keresztyén testvéreim, hogy a boldogságot csak akkor tudja kellően értékelni, mikor már elvesztette!

A tékozló ifju a mint így elmerengett az eljátszott boldogító multon, azzal már kezdettől tisztában volt, hogy ő az apai háznál elvesztette fiui jogát. De mégis egy gondolat villant át agyán, ha fiu nem is, de szolga még mindég lehet ő atyjánál is.

Keresztyén Testvéreim! Ime a megtérés utja. Az alázatos önismeret a megtévedt ifju lelkébe beköltözött, melyhez csatlakozott sorra a régi lelki erő, a bizalom, a hit. Látja a szerencsétlen, hogy már önmagában nem bízhatik, sőt nem bízhatik senkiben ebben az idegen világban, megcsendül tehát lelkében a szerető apa hívó, marasztaló szava, a ki szerette őt akkor is, a mikor ő letépte magát annak atyai kebeléről. Elgondolta, ha beös-

merné előtte bünei nagyságát alázatos bűnbánattal, az apai szív meglágyulna és megbocsátana. Azután nem is kérne tőle egyebet, minthogy türje meg őt cselédei között. És akként cselekedett!

A megtérőnek lelkébe beköltözött a hit és a hit cselekedetté változott, a mely két lelket személyi viszonyba hozott.

Keresztyén Testvéreim! Ha ismerni akarjátok Isten országáé tagságának első feltételét, a megtérést, méltassátok figyelmetekre a tékozló fiú történetét!

És most vessük tekintetünket az apa jellemére. Csodálatos megnyilatkozása ez az elévülhetetlen és mindeneket megbocsátó szeretetnek... Az atya messziről felismeri a közeledő fiút, mintha csak mindig az elveszettel foglalkozott volna, mintha szerető szíve egy percig sem tudott volna lemondani gyermekéről. És a midőn az hozzá érkezik, nem teszen neki szemrehányást, ajka

néma, de szíve beszél, nyakába borul, ő csak szeret és sir örömeiben. Keresztyén testvéreim, ez a kép oly magasztos, hogy nem is egy gyarló apának képe ez, hanem a mennyei Atyának, aki nem ismeri a szemrehányást, akinek lelke fáj, ha büntet és öröme van, ha megtérő gyermekét ismét keblére ölelheti.

A megtért tékozlót meglepi az apa magaviselete, úgy, hogy szóhoz sem tud jutni, szíve szorul, könnyei omlanak. Csak azon veszi magát észre, hogy rongyait leszedik róla, fényes öltözet adnak reá és ujára a szabad embert jelentő pecsét gyűrűt reá huzzák. Tehát ő nem szolgál az apai háznál, mint ő ezt kigondolta volt, hanem fiú? Majd eljönnek a család barátai és az apa vig lakomában adja tudtul a vendégeknek: »az én fiam halott vala és feltámadott — elveszett és megtaláltatott.«

(Folyt. köv.)

Hazai krónika

— 1905. jun. 21. —

Az új kormány tagjai jun. 18-án tették le a hivatalos esküt Ő Felsége kezébe, a budai királyi vár palotában. Azt megelőzőleg a Tisza kormány busukihallgatáson volt a királynál. A Fejérváry kormány jun. 21-én mutatkozik be a képviselőházban és a főrendiházban is. A bemutatkozás eleibe igen nagy érdeklődéssel tekint az ország.

Ő Felsége azon levélben, melyben Fejérváryt magyarminiszterelnöknek kinevezte *intő szózatot* intézett a magyar néphez. A Felség sajnálkozásának ad kifejezést, hogy nem a többség soraiból nevezhetett ki új kormányt, hanem egy pártonkivüli kormányt kellett kineveznie. De azt nem tehette, mert a programra nézve a többséggel nem tudott egyezsége jutni. Az egyezés a hadügyi kérdésekben törött meg. Azt hangoztatja a királyi szózat, hogy ez a kormány csak ideiglenes jellegű lesz, hogy előkészítse az utját egy, a többség soraiból kinevezendő kormánynak.

József főherczeg temetése jun. 19-én történt meg Budapesten nagy részvét és érdeklődés mellett. Eljött a temetésre Ő Felsége is. Rajta kívül jelen voltak Ferencz Ferdinánd trónörökös, Jenő főherczeg, Frigyes főherczeg, Ferdinánd bolgár fejedelem. Képviseltette magát az osztrák

Báró FEJÉRVÁRY GÉZA

képviselőház is. A magyar képviselőház tagjai *Justh Gyula* elnöklése alatt testületileg jelentek meg. József főherczeg a Szent-István kápolnában helyezték örök nyugalomra. Koporsójára ezt irták: Archidux Josephus MDCCCLV. Magyarul: József főherczeg. 1905.

Az ellenzéki pártok abban állapodtak meg, hogy még az első ülésen bizalmatlanságot szavaznak az új kormánynak. A szabadelvűpárt azt határozta, hogy ő sem fogja támogatni, de nem szavazza meg a bizalmatlanságot.

Világkrónika.

A japánok és oroszok közötti béketárgyalások színhelyéül az amerikai egyesült államok területén levő *Washington* várost jelölték ki. Ezt mind a két fél elfogadta. Szó volt arról is, hogy a hadakozó felek ideiglenesen fegyverszünetet kötnek. De ebbe a japánok csak úgy mennének bele, ha az oroszok a fegyver szünetet nem arra használnák fel, hogy magukat ez idő alatt megerősítsék. Legutóbb az a hír érkezett Londonon át, hogy Ojama egészen bekerítette Linevicset. Az oroszok már több hadállást fel is adtak. De, nagyobb, döntő csatának a megtörténtéről még semmit sem tudunk.

Görögország egyik legismertebb államférfia, *Deliannisz* Theodor miniszter orgyilkosságnak esett áldozatul június 13-ikán. A 79 éves *Deliannisz* június 13-ikán délután kocsin érkezett a képviselőházba. A lépcsőn fölhaladva, mikor a legfelső foknál többen siettek elé, hogy üdvözöljék, egy ember lehajolt hozzá, megcsókolta a kezét s a következő pillanatban egy nagy kést döfött *Deliannisz* testébe. Az orvosok a sebet halálosnak találták s a miniszterelnök egy óra múlva meg is halt. A gyilkost ott a helyszínén elfogták s nem sok hja, hogy meg nem ölték, Neve *Gherakorisz* és egész Athénben jól ismert játékos. Azt vallotta, hogy meg akarta magát boszulni *Delianniszon*, azért, mert ez a minap a játékházak bezárásával fenyegetőzött.

A német tróuörökös nő esküvője alkalmával, nyolcz pompás fekete lótól vont diszkocsiban ült a császárnéval. A lovak piros szerszáma gazdag aranydiszszal volt ellátva, fejükön pedig hatalmas fekete-fehér strucz toll-bokréta ingott; a lovászok, kocsisok, inasok diszruhája csak úgy ragyogott az ezüsttől. A kocsit még 1789-ben csináltatta II. Frigyes Vilmos porosz király; gazdagon van aranyozva, födelén a porosz királyi család nagy czimere, arany korona és sas.

Apróságok.

József főherceg életéből.

A *Gotterhalte*. Szegeden 1899-ben mezőgazdasági kiállítást rendeztek, melynek védnöke József főherceg volt. Nagy lelkesedéssel fogadták, a kiállítás területén tizezrek zugó éljenzésében hajtattott végig, kalapok integettek, keszkenők lobogtak feléje. Este diszeloadás volt a színházban. Előkelő fővárosi művészek és művésznők léptek föl, de az érdeklődés leginkább Pósa Lajos felé fordult, aki a prologust szavalta. A nézőtér már zsufolva volt, ritka szép képet festett s Pósa, ki fekete magyarban járt kelt a függöny mögött, kikinézett a hasadékon, hogy gyönyörködjék a festői látványban. Egyszere elborult az arcza, visszaugrik a függönytől s dühösen ragadja meg az egyik rendező ifjut.

— Mit akar itt a katonabanda?

— Én bizony — — nem tudom — szepegi a rendező — azt hiszem — — a herceget várja.

— Igen? — riad fel Pósa Talán a *Gotterhalte*val? Tudni akarom!

A rendező elrohant s pár percz múlva kétségbeeset arczczal jött vissza.

— Igenis kérem, a *Gotterhalte*val.

— Akkor én nem mondok prologust — jelentette ki Pósa s indult kifelé.

Hire futott ennek nagyhamar a nézőtérre is s valóságos forongást idézett elő. Mindenki Pósa mellett volt s csapatostul készülődtek ott hagyni a színházat. Ekkor Koszó István ügyvédnek, a főrendezőnek mentő gondolata támandt. Elhajtott a szállóba, a hol József főherceg még a vacsoránál ült és kihivatta hadsegédét.

— Kegyelmes uram, baj van, botrány lesz, ha a fenséges urat a színházban a *Gotterhalte*val fogadják. A hadsegéd gondolkozott egy perczig, aztán bement a királyi herczeghez.

— Fenséges uram, kívánja, hogy a színházban a *Gotterhalte*val fogadják?

József kir. herczeg ránézett merően s mintha kitalálta volna a kérdés jelentőségét, csendesen válaszolt:

— Nem kívánom.

. . . Tiz percz múlva megjelent a színházban, a katonazenekar a Hunyadiáriát játszotta, a közönség pedig felállva egetverő éljenzésben tört ki. Aztán felhúzták a függönyt s ott áll Pósa Lajos, elszavalta hatalmas költeményét:

»Becsüljétek meg a magyar népet!«

József kir. herczeg áhitattal hallgatta és maga kezdte a tapsolást.

József főherceg és a szüz dohány. A 80-as években József főherceg a Hortobágyon járt, tüzes vérü négy paripa kocsija előtt, jóképü módos alföldi gazda a kocsis helyén. Nagy becsület érte, ő foghatott be a magyar főherczegnek, csak egy baja van erőst pipás s hogyan állja ki a hosszú uton a koplalást? Nem is állotta, mikor már igen csiklandozott a szája a pipa után, hátrafordult s nagy alázattal megkövetei szépen ahogy illik a nagy embert, hogy engedje meg, hadd gyujtson rá. Megengedték neki. Mikor aztán rágyujtott még a lovak is vidámabban mentek. Hát még a gazdájok, mintha esztendőök óta nem szivta volna, olyan jóízűen eregette a bodor füstöket. De nem is volt ám közönséges dohány. Szagolgatta is József főherczeg a rendkívül zamatos illatot s egyszerre csak megkérdi a gazdát:

— Ugyan édes barátom, micsoda dohányt szi maga.

A jó ember körül tekint; előttük senki, messze mögöttük a többi ur. De azért az óvatosság nem árt. Tenyerét szája elé tartja, hogy a lebenő szél szavát el ne kapja s fojtott hangon odasugja a főherczegnek:

— Pszt! Szüz dohány!

A főherczeg hasonló halkan:

— Kinállon meg belőle!

— Tessék — s nagy titokban odanyujtja a főherczegnek a dohányzacskót.

Most már aztán ketten eregették a zamates szüz dohány füstjét. Az ut végén a főherczeg leszáll s megköszöni gazdája szivességét s mivel a derék ember megtetszett neki, kérdi tőle:

— Van-e barátom valami kívánsága?

— Van ám kérem.

— Mondja csak bátran ne féljen semmit.

— Hát kérem alázatosan, ha felmegy Bécsbe meg ne mondja a sogorának mit kapott tőlem.

József főherczeg, mint násznagy. Ezelőtt két évvel a fehérmegyei Doboz községben három egyszerű földmives házaspár az aranylakodalmát ülte. A násznagyi tisztet József főherczeg vállalta magára. Volt öröm a faluban, mikor a főherczeg megérkezett. Berecki István, Horváth István, Doboz Ferencz és feleségeik voltak a boldog em-

berek, a kiket a legmagyarabb főherczeg így megtisztelt. A násznép egy fotografussal levétette magát, amint a községháza előtt állanak. Ezt az eredeti képet annak idején képes lapjaink közölték is. — Közül látható a fenséges ur magyar ruhában, bokkrétás pörge kalappal és tarka pántlikával diszitett násznagyi bottal. Ott áll a három házaspár mellette, szélről pedig a tiszteletes és jegyző ur.

Hasznos tudnivalók.

— A mezei rendőrségről. —

Törvény értelmében a községek kötelesek a határ őrizetére mező, a hegyközségek pedig hegyőröket alkalmazni. Kisebb községek szövetkezhetnek közös mezőőr tartására, a főszolgabíró ezt megengedi. Ez azonban csak akkor lehet, ha a határ 300 kat. holdnál nem nagyobb, vagy ha a határban 100 holdas hegyközség is van és többi külbirtok 300 holdnál nem nagyobb. Ez esetben a hegyőr láthatja el a felügyeletet.

A mezőőr fizetése az érdekelt birtokosokat terheli. A kinek egy vagy több község határában legalább 100 katasztrális hold birtoka van, az külön mezőőrt tarthat s ekkor a községi mezőőr tartási költségeihez nem köteles hozzájárulni. A mezőőr vagy hegyőr szegődményébe a befolyó büntetéspénzekből $\frac{1}{4}$ rész átengedhető.

A mezőőröket felesketik és jelvényt kapnak. Fegyverzetük a revolver, de a főszolgabíró megengedheti, hogy puskát tarthassanak.

A mezőőr mezőrendőrségi kihágási ügyekben tett vallomása rendszerint teljes bizonyítékot képez, ha oly dolgokról tesz vallomást, a mit saját maga tapasztalt. Az ellenkező bebizonyítása azonban meg van engedve. A mezőőr megzabolhatja, vagy a községi előljáráshoz bekísérheti azt, a kit a mezei lopáson vagy rongáláson rajta kapott, ha az előtte ismeretlen vagy állandó lakhelye nincsen. Más egyént csak akkor tartóztathat le, ha a felszólításnak ellenszegül, őt gyalázó szavakkal illeti, vagy nagyobb kárt okozott.

A földbirtokosnak, bérlőnek, családtagjainak vagy alkalmazottainak joguk van a lopáson vagy rongáláson ért egyéntől a lopott tárgyakat vagy az eszközöket elfoglalni, a tilosban talált állatokat behajtani, kötelesek azonban a tárgyakat vagy állatokat — ha azokat három nap alatt ki nem váltották — a község előljárásgának átadni.

A tilosban talált baromfi, ha a behajtása nehéz vagy lehetetlen volna, el is pusztítható.

A kóbor ebeket és macskákat saját birtokán mindenki szintén elpusztíthatja.

A mezőrendőri kihágások által okozott károk megbecslése a mezőőr kötelessége. Ha a felek azzal megelégedve nincsenek, 3 nap alatt új becslést kívánhatnak, mit foganatosítani a községi előljárásgának kötelessége.

Mai képünkhöz.

A »Vasárnap« olvasóinak ez alkalommal Br. *Fejérváry* Gézát, Magyarország ujonnan kinevezett miniszterelnökét mutatjuk be. Br. Fejérváry 1833. márcz. 15-én született. Mint ifju lépett a katonapályára, mert atyja is magasrangu katona, tábornagy volt. Az 1859-iki háboruban már századosi ranggal vett részt. Az olasz hadjáratban sulferinói csatában különösen kiuntette magát, a miért a királytól a Mária Terézia rendet kapta. 1862-ben osztrák bárói méltóságot nyert. 1865-ben Ő Felsége szárnysegédévé nevezte ki. 1868-ban alezredes, 1872-ben ezredesi rangot kapott, a mikor ki is nevezték a honvédelmi miniszteriumba államtitkárnak, ezzel együtt kapta meg a magyar báróságot is. Ezután gyorsan haladt katonai téren úgyhogy ma tábornagy ranggal bír. Honvédelmi miniszter 1884-ben lett és e poszton maradt 1903-ig, mikor Kuen-Hédervári Kolosvári Dezsőt hívta meg helyébe. Utóbb a király személye körüli darabont testőrség kapitányává nevezték ki és onnan átlépve, vette át a magyar miniszterelnökséget.

Vegyes hírek.

A pálinka egyik legnagyobb ellensége a magyar embernek. Ezreket meg ezreket gyilkol meg évenként. E hatalmas ellenség ellen küzdeni minden magyar embernek kötelessége. Erre a küzdelemre hívja fel lapunk olvasóinak figyelmét *Ember* János kir. tanfelügyelő a mai vezető cikkében. Erdemes munkatársunk cikkét e helyen is ajánljuk lelkész és tanító társaink, s általában minden olvasónk szives figyelmébe. Vajha, egy hatalmas tábor küzdhetne az alkohol ellen mi nálunk is! Ez pedig csupán úgy érhető el, ha minél többen sorakoznak a kibontott zászló alá.

A trónörökös nejének és gyermekeinek rangemelése. Ferencz Ferdinánd főherczeg neje, Chotek Zsófia, kit a király »Hohenberg« néven herczegnővé emelt, az udvari szertartási szokások szerint rangban a főudvarmesterné után következett. A hivatalos lap pár nap előtt a trónörökös nejének rangemeléséről a következőket közölte: A király a Hohenberg herczegi család tagjainak, a kiket eddig a »Herczégi méltóság« cím illetett meg, úgy saját személyükre, valamint törvényes leszármazóikra nézve a »Főméltóság« címet, továbbá Hohenberg Zsófia herczegnőnek, Osztrák-Estei Ferencz Ferdinánd főherczeg nejének saját személyére nézve az udvarnál a főudvarmesternői teendőkkal megbízott palotahölgyet megelőző rangot adományozta.

Román katonatisztek határsértése. Határsértés történt a románok részéről a Brassó vidéki határ szélén. A román katonatisztek ugyanis, a Predeáltól a Setifoi hegycsúcsig két méter szélességben, szerpentinákban gyalogjártót építettek. E gyalogjárónak a célja, hogy az egyes kiállított román határőrökhöz az illető román tisztek hama-

rább eljuthasanak és így könnyebben ellenőrizhesék azokat. E gyalogjárót azonban a román tisztek azon nízolcz méteres semleges pusztán építették, amely Magyarországtól Romániát elválasztja és a melyen egyik félnek sem szabad semminemű változtatást tenni. Sőt nemcsak ezt a semleges területet vették igénybe a román tisztek, hanem ezenkívül még Brassó város erdejébe is behatoltak mintegy 2—3 méternyire. Ennek következtében a mult napokban Hiemesch Ferencz brassói polgármester és a városi erdőmester a helyszínére kiszállván, jelentést tettek az esetről a városi tanácsnak, amely viszont felterjesztette az ügyet az alispán útján további intézkedés céljából a belügyminiszterhez.

Meghalt az ijedségtől. Déván Laufer Vilmosné vendéglősnéhez bement a mult napokban egy részeg oláh paraszt és italt követelt tőle, majd kést rántva elő. leszurással fenyegette. Az aszony ettől annyira megijedt, hogy holtan rogyott össze. Lauferné után hét gyermek maradt.

A sáska. A hortobágyi pusztát nagy veszedelem fenyegeti. Ellepték a sáskák. Irtásukra tízezer koronát költöttek el már, de nem használ semmit. A debreczeni tanács erre pénzbeli segítséget kért a kormánytól. A miniszter táviratban válaszolt és értésére adta a városnak, hogy több pénzt nem adhat a sáskairtasra. A város ennél fogva a legközelebbi tanácsülésen foglalkozik a sáskairtas ügyével és akkor határozzák el, honnan veszik a pénzt az irtáshoz.

A sáh hotelszámlája. A perzsa sáhnak Lembergben igen meggyült a baja a borsos hotelszámlával. A sáh a Georgen fogadóban negyvenhat szobát foglalt le, a mellékhelyiséget bele sem értve. A fogadás a sáh elutazásakor negyvennyolcezer koronát számított ezért. Mikor a sáh főfizetómestere sokalta az összeget, a szálloda tulajdonosa figyelmeztette, hogy külön konyhát volt kénytelen berendezni s ez, valamint az ételek tízennyolcezer koronába kerültek. Végre is meg egyeztek negyvennégyezer koronában s ennyit ki is fizetett a fogadónak a fölkelő nap fia.

Eltűnt táblabíró. Aradon nagy feltűnést keltett Kugler István ítélőtáblai bírónak, az aradi járásbírószág vezetőjének, titokzatos eltűnése, amelyet azzal hoznak kapcsolatba, hogy Szalay János igazságügyi számvizsgáló pénteken az aradi bíróságok számadásainak megvizsgálására váratlanul ideérkezett. Kugler szombat reggel távozott el magával vitte fiának levorverét. Ma a királyi ügyész jelenlétében felnyitották a hivatalos pénzszekevényeket, ahol nagy rendetlenségeket találtak, de pénzhiányt eddig nem találtak. Távirati jelentést tettek az esetről az igazságügyminiszternek. Nagyon valószínű, hogy Kugler öngyilkosságot követett el.

Értesítés. Az erdélyi ev. ref. egyházkerület internátussal kapcsolatos »Szeretetháza« az 1905—1906. tanévre felvétetnek: 1. az erdélyi ev. ref. egyházkerületből ev. ref. lelkészek és gymn. tanárok 10 évet betöltött leányárvái, a télárvák 100, az egész árvák 150 kor. évi nyugdíj járulé-

kok befizetésének kötelezettsége mellett; 2. ugyan csak az erdélyi egyházkerületből ev. ref. lelkészek és gymn. tanárok leányai 240 kor., más szülők leányai az ország bármely részéből évi 400 korona teljes ellátási díjért. Az erdélyi ev. ref. egyházkerületben működő okleveles kántorok, kántortanítók és léviták leányai is részesülhetnek a lelkészek és tanárok leányainak adott kedvezményben, ha az illetők kötelezik magukat fizetésük fokozata szerint 8—10 kor. évi járulék megfizetése, de egyszersmint az illető egyházközségek örök időken át évi 4 korona megfizetésére kötelezettséget vállalnak kántoraik, kántortanítóik, vagy lévitáik után s erre vonatkozólag ugy az egyházközségek, az érdekeltek egyidejűleg a mélt. ig. tanácshoz kötelező nyilatkozatot adnak be. Az árvák bélyegmentes folyamodásához a gyám mellékelni tartozik: az árva keresztlevelét, iskolai, orvosi, újraoltási bizonyítványokat. Az árvák folyamodásukat az illetékes esperesi hivatal útján, a fizető növendékek közvetlenül a »Szeretetház keblé tanácsához« czimezve, az intézet igazgatóságának (Ferencz-József ut 55. szám), folyó évi augusztus 1-ig kell beküldjék. Egyebekben felvilágosítással az intézet igazgatósága készséggel szolgál, ha az illető megfelelő postabélyeget mellékel.

József főherceg gazdaságai. József főherceg, ki tudvalevőleg a legkiválóbb gazdák közé tartozott, a mezőgazdaság iránti szeretetet atyjától örökölte. Hét nagy uradalma volt, melyeknek terjedelme a 80 ezer holdat meghaladja. Az uradalmak 22 községet foglalnak magukban, melyekben 46,676 személy lakik. Legmagyarabb az alsuthi uradalom, de a többiben is jól felszerelt népiskolák terjesztik hazánk nyelvét. Az ügyvitel mindenütt magyar. A rendes cselédségen kívül egész sereg embernek adott kenyeret a főherceg, kinek birtokain átlag 515 ezer napszámot fizettek ki évenként a munkásoknak. A rendes mezei munkán kívül ezeket az uradalmak iparvállalatai vették igénybe. A téglagyárak, épületanyagbányák, malmok, sörfőzők, szeszgyárak sok kezét foglalkoztattak, sok szegény embernek adtak kenyeret.

Rothschild temetése. Báró Rothschild temetése alkalmával egy koldus állt az elhunyt palotája előtt és keservesen sirt. Amikor gyásza egyáltalán nem mérséklődött, egy szolga lépett hozzája, aki így szólította meg:

— Igazán szép, hogy annyira megsiratja urunkat. Mi is nagyon szerettük őt, de azért nem sirunk ugy. Hiszen nem rokona az elhunynak!

— Ép azért sirok! szólt még egyszer felzokogva a koldus.

Gabonapiacz Budapestén. június 22

Buza:	. . .	100 kilónkint 17 k. 25 f. — 17 k. 75 f.
Rozs:	. . . »	13 k. 80 f. — 14 k. — f.
Árpa:	. . . »	13 k. 90 f. — 14 k. 80 f.
Törökbuza:	»	15 k. 50 f. — 15 k. 70 f.
Zab:	. . . »	13 k. 10 f. — 13 k. 40 f.